

[Jørgen Estrup]

pet det egentlige misbrug og dermed så også forhåbentlig få set efter i sømmene, om der skulle være andre ting.

Jeg er enig med fru Kirsten Jacobsen, når hun siger, at der selvfølgelig er en tendens til, når man laver lovgivning og dermed også laver begrænsninger, at der er nogle, der interesserer sig for, hvordan man kommer omkring ved det. Sådan er livet. Og det skal i øvrigt dog ikke føre os til, at vi afskaffer Folketinget, går jeg ud fra. Men det skulle på den anden side gerne føre til, at vi får nogle fornuftige afgrænsninger, og det tror jeg der er vilje hos regeringspartierne til at finde.

Jeg mener, udvalget har gjort et godt stykke arbejde, men det er klart, at vi nu også i Folketingets Boligudvalg skal se nærmere på det foreliggende forslag. Men fra radikal side støtter vi hovedideen.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg skal blot sige til hr. Jørgen Estrup, at jeg bestemt ikke er hverken interesseret i eller i stand til nogen lang debat, for boligpolitik er ikke mit område, men jeg vil gerne sige, at Det Konservative Folkeparti ikke er indstillet på misbrug, og det har vi ikke noget imod at gøre noget ved. Jeg mener faktisk også, at jeg gentagne gange i ordførertalen sagde, at det, der var vores problem, var, at man overhovedet ville stoppe for den type boligfællesskaber i stedet for blot at gennemføre nogle reguleringer og dermed løse de problemer, der var, altså også misbrugsproblemerne. Det vil jeg gerne have slået fast.

Boligministeren (Kofod-Svendsen):

Jeg vil gerne begynde med at takke de partier, der har givet tilslutning til det af mig fremsatte lovforslag.

I anledning af det, jeg blev spurgt om af fru Sonja Mikkelsen, vil jeg gerne sige, at jeg er meget optaget af en hurtig afklaring af skatte-spørgsmålene for de bestående.

Fru Kirsten Jacobsen, som også interesserede sig for det, vil jeg gerne henvise til det, jeg siger i de generelle bemærkninger til lovforslaget om baggrunden for dette, nemlig:

»Overvejelser vedrørende mulige særregler for eksisterende boligfællesskaber, herunder navnlig vedrørende de skatteretlige aspekter,

vil efter aftale med skatteministeren blive fortsat.«

Det udvalgsarbejde, som har ført til den betænkning, der ligger til grund for det fremsatte lovforslag, er, da det især er skatteretlige spørgsmål, under Skatteministeriets formandskab eller ledelse, og Boligministeriet er også med. Jeg har drøftet den sag med skatteministeren, og vi er begge meget optaget af, at udvalgsarbejdet om det bestående kan blive afsluttet i denne folketingssamling, så vi kan få det vedtaget i tilknytning til det lovforslag, jeg har fremsat. Det er vores intention, som vi vil gøre alt hvad vi kan for at opfylde.

Endelig bemærkede jeg – og det vil jeg da også gerne sige – at fru Kirsten Jacobsen udtalte sig noget mere nuanceret i behandlingen af det forslag end Venstre og ikke mindst De Konservative. Dette noterede jeg mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 222:

Forslag til lov om den fri ungdomsuddannelse.

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).

(Fremsat 23/3 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Peder Sass (S):**

Lovforslaget om den fri uddannelse, vi her behandler, er et element af »Uddannelse til alle«, hvis formål er at øge indsatsen for, at flere

[Peder Sass]

unge får en ungdomsuddannelse. Vi ved, at der af en ungdomsårgang er ca. en fjerdedel, der ikke får en ungdomsuddannelse, og med de krav, som arbejdsmarkedet vil stille fremover, er det vigtigt, at vi indretter vores uddannelsessystem således, at flest mulig unge har en mulighed for at få en uddannelsesmæssig baggrund at bygge deres voksentilværelse på.

I en rapport fra 1979 siger tidligere minister K. Helveg Petersen:

»Vi må vise, at samfundet har brug for de unge, deres kræfter, talent og idérigdom.«

Allerede dengang konstaterede man, at de unge, der ikke gennemførte en ungdomsuddannelse, risikerede passivitet og stor risiko for længerevarende arbejdsløshed og social isolation fra fællesskabet.

I Socialdemokratiet er vi af den opfattelse, at vi ikke passivt kan lade tingene gå deres gang; der må sættes ind med handling, som kan ændre disse forhold, hvilket lovforslaget er et udtryk for.

I bemærkningerne til lovforslagets § 1 og § 2 beskrives, at uddannelsesplanen tilrettelægges med henblik på at opnå størst mulig merit i forhold til fortsat uddannelse. Det er op til den uddannelsesansvarlige skole at sikre, at den unge opnår de fornødne kvalifikationer og samtidig afklarer mulighederne for godskrivning af de enkelte uddannelsesdele, bl.a. igennem indhentning af forhåndstilsagn fra de aftagende uddannelsesinstitutioner.

I Socialdemokratiet lægger vi meget vægt på, at den enkelte unge ikke efter en fri ungdomsuddannelse af op til tre års varighed må konstatere, at uddannelsen ikke kunne bruges til noget. Vi ønsker en sikkerhed for, at de unge ikke ender i en uddannelsesmæssig blindgyde, og derfor forventer vi, at den kommende meritvejledning kan bidrage til en afklaring på dette område.

Fri ungdomsuddannelse er en meget fri uddannelse, hvor der ud over uddannelse kan vælges mellem forskellige former for projektarbejde, forenings- og organisationsarbejde og udviklende aktiviteter, bl.a. udvekslingsarrangementer. Denne bredde i uddannelsesforløbet stiller store krav til den uddannelsesansvarlige skole; ikke mindst skal der ved udformningen af de individuelle uddannelsesplaner tages udgangspunkt i de unges uddannelsesønsker, samtidig med at det sikres, at de un-

ge igennem de opstillede uddannelsesmål opnår de fornødne kvalifikationer.

Den uddannelsesansvarlige skole skal også føre tilsyn med kvaliteten af den aktivitet, der finder sted under hele uddannelsesforløbet, hvilket stiller krav om et stort overblik og en indsigt i de enkelte elementer, der indgår i den aftalte uddannelsesplan, ikke mindst når det gælder om at sikre de unge en fornuftig kompetence og meritgivende udslusning til nye uddannelsesveje.

Vi lægger derfor stor vægt på, at vejledningsindsatsen får en central placering. Især når der er tale om de svage unge, må der sikres en optimal vejledning koordineret med eksisterende vejledning, især den kommunale ungdomsvejledning.

I Undervisningsministeriets fremlæggelse af forslaget nævnes: Erhvervsuddannelsesrådet har iværksat forsøgs- og udviklingsarbejde om første skoleperiode med henblik på at opsamle erfaringer og udarbejde forslag til forbedringer og justeringer af den direkte skoleindgang til erhvervsuddannelserne. Lov om fri ungdomsuddannelse finder vi kan være med til at fastholde de unge i uddannelsessystemet.

Vi er tilfreds med, at der oprettes et fællesråd som bindeled mellem de uddannelsesansvarlige, og finder, det har fået en fornuftig sammensætning og opgavetildeling.

Vi konstaterer, at spørgsmålet om merudgifterne i forbindelse med lovforslagets gennemførelse bliver forhandlet med de kommunale organisationer, og vi skal på denne baggrund med de bemærkninger, der her er fremført, anbefale forslaget til dets videre behandling.

Eva Møller (KF):

Som jeg også sagde, da vi havde en forhandling om undervisningsministerens redegørelse, »Uddannelse til alle«: Intentionerne bagved er der vel ingen af os der kan være uenige i. Nu ser vi lovforslaget udmøntet, og jeg vil gerne sige, at her gælder det også, at intentionerne bag lovforslaget kan vi på ingen måde være uenige i. For størstedelen af lovforslaget er vi såmænd også enige i udformningen, men vi er lidt bekymrede ved, om det nu egentlig lever op til de målsætninger, som ministeren havde med sin redegørelse, og de tanker, vi derved alle fremsatte.

[Eva Møller]

Der er for os i Det Konservative Folkeparti selvfølgelig lige så lidt, som der er for ministeren, nogen tvivl om, at der er brug for veluddannede unge. Vi bør derfor give alle unge mulighed for en god start i livet og forhåbentlig også for at finde et velkvalificeret og et spændende job, som de gerne vil, få dem givet en oplevelse af, at de som individer er værdifulde både for sig selv, for deres nærmeste og for samfundet. Og det tror vi at uddannelse og kvalificering i meget højt omfang kan bidrage til; så langt er vi alle enige.

Men i ministerens bemærkninger står der gentagne gange, at det er hensigten, at dette forslag skal være til gavn for både de svage og de stærke. Jeg vil gerne sige, at jeg egentlig ikke har så forfærdelig mange bekymringer – og det læser jeg ligesom mellem linjerne at ministeren har – for de stærke. Efter min mening klarer de stærke sig altid; det er de svage, vi skal have bekymring for. Der står yderligere i ministerens bemærkninger om disse uddannelser, den fri ungdomsuddannelse, at den lægger vægt på en

»...udvikling af den unges personlige kompetence og fortsatte uddannelse i bred forstand...«

og: »Et centralt led i den fri ungdomsuddannelse er styrkelse af den enkeltes evne til at planlægge og gennemføre længerevarende uddannelsesforløb, sammenstykket af forskellige dele.«

Jamen det er der da normalt stort set ingen problemer i at klare for alle de stærke. Det er jo netop noget af det, der gør, at de svage har problemer, at de ikke er i stand til at gøre dette. Derfor kan jeg da med – synes jeg selv – nogen ret være bekymret for, om dette nu altså også gavner de svage, som ministeren meget gerne vil gavne.

Jeg er vel vidende om, at en god vejledningsindsats – som det også blev fremhævet af den socialdemokratiske ordfører – naturligvis kan hjælpe over meget, men kan det give de svage de kvalifikationer i retning af personlig styrkelse osv.?

Det andet punkt, jeg gerne vil fremhæve, hvor Det Konservative Folkeparti naturligvis er bekymret, er spørgsmålet om udgifterne til forslaget gennemførelse. Jeg læser, at det koster 65 mio. kr. foruden nogle engangsudgifter til indkøring. De 65 mio. kr. vil jeg for det før-

ste gerne spørge om der slet ikke findes nogen kompenserende besparelser for et eller andet andet sted i systemet. Lever de unge, vi her taler om, i øjeblikket af luftsteg og vindfrikadelles eller af kærlighed og kildevand, eller forsørger de sig selv? Det tror jeg næppe, når det netop er den gruppe, der ikke får uddannelse. Så er der ikke nogle kompenserende besparelser?

Men vil forslaget ikke derudover føre til øgede udgifter ud over de 65 mio. kr.? For vil vi ikke i et vist omfang opnå, at man får dobbeltuddannelse? Jeg indrømmer, at uddannelse er godt, men dobbeltuddannelse er ikke dobbelt så godt. Jeg hæfter mig ved, at man i en række situationer kan få lov at tage en gymnasial uddannelse oven på en fri ungdomsuddannelse. Er det ikke bare en forlængelse af to år? Og det koster vel også nogle penge?

Men jeg vil gerne understrege, at hvis Det Konservative Folkeparti – hvad jeg tror vi gør – slutter med at stemme for dette lovforslag, stemmer vi ikke hermed for en forøgelse af de offentlige udgifter på 65 mio. kr. eller lidt til; vi mener – som vi mente, da vi selv var i regering – at der skal findes kompenserende besparelser. Hvis regeringen og undervisningsministeren vil dette, må de finde besparelserne et andet sted.

Jeg vil dog gerne også understrege, at det for os er vigtigt, at der er tale om, at vi bevarer kvaliteten i de uddannelser, der findes, og at vi dermed også sikrer, at frivilligheden, som det understreges, er til stede, såvel for skolerne som for den enkelte selv, som også for de frivillige organisationer, som ministeren nævner kan indgå som en del af den fri ungdomsuddannelse. For os er det vigtigt, at identiteten både for de eksisterende skoler, og for hele forningenslivet, bevares – at man kan lægge vægt på sit eget særpræg.

Vi lægger også vægt på, at der er mulighed for meritoverførsel, så vi ikke får skabt en blindgyde for nogle unge ved at lave dette system.

Anders Mølgaard (V):

Som bekendt er det foreliggende lovforslag et af de elementer, vi drøftede her i Tinget under redegørelsesdebatten i november 1993.

Den centrale målsætning med planen »Uddannelse til alle« er at reducere frafaldet i eks-

[Anders Mølgaard]

sterende uddannelser samt finde nye, attraktive løsninger. I dag starter som bekendt ca. 93 pct. af en ungdomsårgang på en erhvervsfaglig eller gymnasial ungdomsuddannelse, men frafaldet er desværre hele 16 pct. Det samlede resultat er derfor, at næsten hver fjerde ung i dag ikke gennemfører en ungdomsuddannelse.

Der er altså et reelt behov for at gøre en indsats over for de unge, som i dag ikke føler sig hjemme i de eksisterende ungdomsuddannelser eller ligefrem lider nederlag i det nuværende formaliserede uddannelsessystem.

Det foreliggende forslag til oprettelse af en ny fri ungdomsuddannelse skulle efter regeringens plan imødekomme et alternativt uddannelsesbehov for ca. en tiendedel af den store gruppe unge, som i dag ikke gennemfører en ungdomsuddannelse.

I Venstre ser vi naturligvis positivt på muligheden for at lave skræddersyede individuelle uddannelsesløsninger, som tager udgangspunkt i den enkelte unges ønsker og forudsætninger. Der hersker ikke tvivl om, at arbejdsmarkedet i stigende grad vil efterspørge alsidige kvalifikationer, fleksibilitet og stærke personlighedstræk. En god faglig ballast gør det ikke alene i fremtiden.

Jeg tror, at forudsætningen for, at vore unge må få en god vandring på livets landevej, er, at vi generelt skærper interessen for udvikling af den enkeltes styrkesider, den personlige kompetence.

Som Venstremand kan jeg derfor kun glæde mig over, at vor radikale undervisningsminister sætter det enkelte unge menneske i centrum.

Men selv om jeg ikke ønsker at være kættersk, fristes jeg til at spørge, om lovforslag nr. L 122 ikke kun putter virkelighedens verden ind i formelle rammer. Som bekendt er det jo typisk, at de unge 17-, 18-, 19-årige vælger en ekspeditionstur uden for skolernes vinduer i 1, 2, 3 år, og spørgsmålet er, om man ikke med dette lovforslag putter den livsekspedition i formaliseret form eller skaber en formaliseret forankring til uddannelsessystemet, og om man ikke også foranker det i forskellige støt-teordninger, herunder SU.

Som bekendt er der jo i tusindvis af unge, som vælger at tage på højskole, arbejde på hotel i Schweiz, plukke druer i Sydfrankrig, arbejde på en farm i New Zealand eller måske

være tre måneder på en produktionsskole eller bruge tid på at være gymnastikleder.

Indfører vi med det planlagte uddannelsesbevis i virkeligheden en moderne skudsmål-bog?

Hvad angår målgruppen for denne nye uddannelsesmulighed, står det i bemærkningerne, at den både henvender sig til såkaldt stærke og svage unge. Jeg føler, at bukserne er ved at sprække her. Umiddelbart har jeg den fornemmelse, at en så stærk frihedspræget uddannelse primært vil virke tiltrækkende på bogligt stærke unge, der ønsker et klart alternativ til de eksisterende ungdomsuddannelser, altså en uddannelse, hvor der er mulighed for et stærkt personligt præg. Jeg frygter, at der er lidt romantik i lovforslagets målgruppedefinition.

Det er jo heller ikke længe siden, vi her i Tinget vedtog en lov om EGU, som burde være ideel for de mange unge, som måske ikke tilfældigvis har deres styrkeside på det boglige område. Så måske skulle vi gøre en større kraftanstrengelse for at realisere EGU-forslaget.

Jeg vil kort til sidst lige komme med et par stikordsbetragtninger:

For os i Venstre er det også vigtigt, at den frie ungdomsuddannelse får en klar og selvstændig profil. Og efter vores mening er der, som også andre ordførere har været inde på, behov for at præcisere meritmulighederne.

Vi mener også, at der er behov for nogen præcisering med hensyn til støttemuligheder, så der ikke sker misbrug af SU-systemet.

I Venstre kunne vi også forestille os, at der ville være en del skepsis hos arbejdsmarkedets parter. Hvordan har ministeren og ministeriet planlagt at sælge denne uddannelse til arbejdsmarkedets parter?

Som sagt er der altså flere uklarheder, som vi ønsker præciseret under udvalgsarbejdet, inden vi meddeler vores endelige stillingtagen til forslaget.

Ebba Strange (SF):

Da vi havde debatten her i salen om undervisningsministerens redegørelse om uddannelse til alle, tog jeg på SF's vegne positivt imod det afsnit, der stod om de frie ungdomsuddannelser. Derfor har jeg selvfølgelig også gået og ventet spændt på, hvordan i alverden man vil putte sådan noget ind i en lovramme.

[Ebba Strange]

Det står vi så med her, og jeg vil gerne begynde med at sige, at vi har modtaget det med sympati, og vi vil behandle det med sympati. Men selvfølgelig har jeg nogle spørgsmål og kommentarer at knytte til den udformning, det nu har fået.

Der blev sagt forskelligt af De Konservatives og Venstres ordførere om, hvorvidt dette her nu er henvendt til de stærke eller til de svage unge. Min opfattelse er, at vi lavede EGU'en til de svage, medens denne her simpelt hen er til dem, som synes, at det eksisterende uddannelsessystem ikke rigtig passer til dem, og jeg tror ikke, de kan båses ind i svage og stærke sådan på en eller anden skala. Blandt de unge mennesker, jeg har kendt i årenes løb, har der været både unge og svage og unge stærke, som syntes, at nu orkede de altså ikke det traditionelle uddannelsessystem. Nu ville de, som Venstres ordfører også sagde, ud og prøve kræfter på noget andet, som ikke var et formelt skolesystem.

Jeg kan huske, at jeg under debatten om »Uddannelse til alle« nævnedes kaospiloterne i Århus som et eksempel på unge mennesker, der gjorde noget andet end det, der passede ind i rammerne.

O.k. Formålet – at give kvalifikationer og udvikle personlig kompetence – har alle unge mennesker brug for, og det er der da også mange der får på de eksisterende ungdomsuddannelser.

Noget af det, der er godt ved, at der bliver skabt rammer om disse ting, er selvfølgelig, at det giver eleverne mulighed for at få elevstøtte eller SU, hvis de er over 18 år, og sikrer de skoler, som de unge bruger, tilskud fra starten.

Så kommer jeg til de mere spørgende, måske lidt småkritiske bemærkninger. Der skal være en uddannelsesansvarlig skole, og så har jeg overvejet, hvem det kunne være, og er kommet til det resultat, at der er et par af dem, folkehøjskoler og daghøjskoler, som kun kan bruges, hvis folk er over 18 år. Det vil sige, at et ungt menneske under 18 år – én, der forlader 9. eller 10. klasse – altså skal henvende sig på en af de andre fem nævnte skoler for at få en skoleansvarlig. Jeg spørger mig selv, og jeg spørger undervisningsministeren først og fremmest: Kunne man ikke forestille sig, at en vejleder i folkeskolen eller den kommunale ungdomsvejleder kunne påtage sig den opgave at stille den unge

en række spørgsmål, såsom: Hvad har du lyst til at gå i gang med? Hvordan kan vi hjælpe dig med at finde en vej i dette system? For jeg synes, man kunne føle sig bundet, hvis man begynder med at gå på en efterskole eller en produktionsskole eller en kommunal ungdomsskole og så lade dem selv afgøre det. Er de dygtige nok? Kan de det dér? Kan de hjælpe den unge, som de ikke kender? Folkeskolen kender den unge, og måske kender også den kommunale ungdomsvejleder den unge. Kunne de ikke gå ind og give den håndsrækning? Kan det ikke give en unødigt binding til én bestemt skole, at man går derhen? Det er mit første hovedspørgsmål.

Det andet vedrører uddannelsens sammensætning. Jeg kan ikke rigtig forstå, at man har lagt sig så fast på, at de to år skal bestå af mindst tre dele. Hvorfor dog det? Vi har alle sammen fået henvendelsen fra Steinerskolen. Jeg kender kaospiloterne i Århus, og jeg ved, at de unge i begge tilfælde faktisk får en meget bred, meget alsidig, meget kreativ uddannelse, som f.eks. også fører dem ud til udlandet, selv om de i princippet er knyttet til den samme skole igennem de to år. Hvorfor skal de absolut afbryde et sådant forløb for så at gå på en produktionsskole eller gøre noget helt tredje, når det nu går godt dér, hvor de er.

Jeg tror ikke, at alsidighed og elevernes udvikling er betinget af, at man skifter sted. Jeg tror, at en alsidig udvikling også kan foregå på det samme sted, hvis stedet er kreativt nok.

Jeg kommer op i anden omgang. Jeg vil gerne stille et yderligere spørgsmål.

Jan Kørpe Christensen (FP):

Det foreliggende forslag er vi – og det kommer nok ikke bag på nogen – ikke særlig mindede for. Vi bryder os rent ud sagt ikke om det. Jeg gjorde under forhandlingerne om »Uddannelse til alle« opmærksom på, hvordan Fremskridtspartiet ser på den situation, at alle skal have uddannelse, og sagde, at man ikke skulle blive ved med at fremføre det synspunkt, at det eneste saliggørende var at have en uddannelse.

I bemærkningerne til dette forslag skriver ministeren, at der reelt kan komme lige så mange uddannelser, som der er elever, og at de skal danne deres egen uddannelse. Det lyder jo meget smukt, men der er, som den konservative ordfører var inde på det, jo altså også nog-

[Jan Køpke Christensen]

le udgifter forbundet med det. Der er nævnt 65 mio. kr. plus engangsudgifter. Disse millioner, kan jeg forstå på Det Konservative Folkeparti, ønsker man ligesom at få en garanti for bliver fundet inden for eget budget. Man stemmer altså for forslaget, men disse kroner skal altså findes inden for eget budget, Jamen hvis man går så helhjertet ind for forslaget, hvorfor skal pengene så absolut, kan man spørge, findes inden for eget budget, hvis det virkelig skulle være positivt, som Det Konservative Folkeparti åbenbart mener, når man stemmer for? Jeg kan forstå, at Venstre ikke er helt hundrede procent sikker på at ville stemme for forslaget – man har ikke taget stilling endnu, og synes da kun det er rosende at høre disse ord.

Men der skal ikke herske tvivl om, at Fremskridtspartiet har taget stilling, og at Fremskridtspartiet vil stemme imod dette forslag. Vi mener, at det absolut ikke er specielt finere at have en uddannelse end ikke at have en uddannelse. Vi er af den opfattelse, at vi har et veludbygget uddannelsessystem med erhvervsskoler, gymnasier osv. Vi synes, at man har tilgodeset alle parter, og vi mener ikke, man skal komme ud på dette skråplan, som vi vil kalde det, at hver enkelt elev skal kunne lave sin egen uddannelse.

Det er også nævnt i bemærkningerne, at der nok gives et uddannelsesbevis, men at der ingen egentlige krav er til de uddannede. Den unge tager en samtale med den institution, vedkommende har haft kontakt med, og får derefter et uddannelsesbevis. Men ligesom Venstres ordfører var inde på det, tror heller ikke vi på, at det er noget, som kan sælges til arbejdsmarkedets parter.

Vi tror vitterlig, det giver et stort problem, og at man stikker blå i øjnene på disse unge mennesker ved ligesom at sige, at de så kan gå ud med et uddannelsesbevis. Hvad så, hvis de pågældende ikke får noget ud af det alligevel? Og det tror vi ikke de gør under dette system.

Så det ser efter vor opfattelse slet ikke så godt ud det forslag her. Som ministeren også skriver, er det ingen garanti for beskæftigelse, det, der kommer her. Og det var jo netop det, som man slog meget på: at få flere i beskæftigelse. Selv om vi nu forestillede os, at alle her i landet havde en uddannelse, så kan man da vist alligevel ikke – hvis man er ved sine fulde fem – tro på, at vi så ingen stor arbejdsløshed

havde her i landet. Jeg tror ikke, den ville gå ned på grund af, at alle skulle kunne komme med et uddannelsesbevis, at problemerne så var løst på den måde. Jeg tror ikke på det, og derfor vil i hvert fald vi stemme imod dette forslag. Vi tror ikke på, at det ville hjælpe på beskæftigelsen; vi tror naturligvis, at man skal gå en helt anden vej og se på, hvorfor der er denne uacceptable arbejdsløshed, hvorfor folk ikke kan komme i beskæftigelse. Jamen det skyldes jo helt andre, fundamentale ting i samfundet, der bevirker – som vi har sagt det mange gange – at vi har verdens højeste skattetryk, hvilket er uacceptabelt. Derfor må man se på, hvordan man får dette store skattetryk fjernet. Kun det kan være med til at fjerne arbejdsløsheden, få folk i beskæftigelse, skabe en bedre konkurrenceevne og få flere hjul i gang. Det har vi sagt til hudløshed herinde, og det mener vi stadig væk.

Det hjælper ikke at lave disse lappeløsninger – det hjælper ikke! Vi tror, at det kun vil være med til at forøge de offentlige udgifter, og de forøgede offentlige udgifter bevirker så, at der skal indkræves flere skattekrone, og når der skal indkræves flere skattekrone, bliver det altså en skrue uden ende, som det bliver utrolig svært at komme ud af, og det bliver et svagt samfund, som kun er medvirkende til, at de unge ikke kommer i beskæftigelse. Vi stemmer imod lovforslaget.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg vil gøre den sidste taler opmærksom på, at skatteforslagene behandles senere på dagens dagsorden.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg skal blot for historieskrivningens skyld gøre hr. Jan Køpke Christensen opmærksom på, at jeg med henblik på bemærkningerne om udgifterne sagde, at hvis – og jeg gentager: hvis – Det Konservative Folkeparti ender med at stemme for dette lovforslag, så tager vi afstand fra, at det skal betyde øgede offentlige bevillinger. Og vi sagde også, at hvis undervisningsministeren og regeringen ville gennemføre dette, så måtte man klare det inden for den nuværende økonomiske ramme, og at det ikke nødvendigvis var Undervisningsministeriets ramme.

[Eva Møller]

Vi ser også gerne en sænkning af skattetryk-
ket; men vi sagde, at der i hvert fald under in-
gen omstændigheder skulle ske en forøgelse af
skattetrykket. Men vi vil gerne give denne re-
gering såvel som enhver anden den frihed, at
den inden for de økonomiske rammer, den ple-
jer at have, har mulighed for selv at bestemme,
hvordan den vil anvende midlerne – nøjagtig
som vi gjorde det under den borgerlige rege-
ring.

Elisabeth Arnold (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører på områ-
det, fru Dorit Myltoft, ikke kan være til stede i
dag, skal jeg på hendes vegne redegøre for Det
Radikale Venstres holdning til dette lovfor-
slag.

Det er efter vores opfattelse et dristigt, men
også vigtigt lovforslag, som behandles for før-
ste gang i dag. Det er, som om man bag det
hører, hvordan Grundtvig ustandselig sagde
»Hjælp jer selv!« som hovedbetingelse for, at
ethvert folkeligt menneskeligt friggørelsesværk
skulle lykkes.

Baggrunden for lovforslaget er alvorlig. I
modsatning til Fremskridtspartiets ordfører,
som åbenbart ikke syntes, det var noget pro-
blem, synes vi i Det Radikale Venstre, at det er
et problem, at omkring en fjerdedel af en ung-
domsårgang ikke fuldfører en ungdoms- eller
erhvervsuddannelse og det endda i en tid, hvor
uddannelse er en afgørende forudsætning for
en arbejdsmarkedstilknytning. Det er ikke så-
dan, at det ikke er finere at have en uddannelse
end ikke at have en uddannelse. Det betyder
faktisk noget senere hen i livet, om man har en
uddannelse, som man kan dokumentere at
man har gennemført, eller man ikke har det.

Intet samfund kan forsvare at lade en grup-
pe unge i den grad i stikken, at de ikke bliver
forsvarligt uddannet til at udfylde en plads og
få en rig voksantilværelse.

Med dette lovforslag lægges det ud til alle
kræfter inden for den folkeoplysende tradition
at løse dette alvorlige problem. Det er før set,
at folkelige kræfter kan vælte mure; så vi er
fulde af fortrosthed med hensyn til, at lovfor-
slagets rammer vil blive fyldt ud. Hvordan det
vil ske, kan ingen på nuværende tidspunkt give
noget fuldstændigt bud på. Gæsterier og gis-
ninger er, hvad vi har at holde os til. Det er
selvfølgelig det, der er ikke blot det problema-
tiske, men også det modige i forslaget.

Hf blev oprindelig indført som en forbered-
elseseksamen til lærerseminarierne; men hf
blev jo som bekendt hurtigt adgangsgivende til
et meget, meget bredere felt af uddannelser.
Ligesådan med den frie ungdomsuddannelse:
Vi ved ikke, hvilken plads i uddannelsesbille-
det den vil komme til at udfylde; det afhænger
helt og aldeles af, hvordan de unge vil tage ud-
dannelsen til sig og bruge den i deres udvikling
af personlig kompetence og i deres fortsatte
uddannelse.

På dette sted vil jeg nok indføje en lille be-
kymring, og den drejer sig om præcis det, at
uddannelsen på et tidspunkt, når den har fun-
geret i nogle år, vil blive så etableret, at atter
nye grupper vil blive udstødt. Den samme me-
kanisme diskuterede vi, da vi etablerede ud-
dannelsen for social- og sundhedsarbejdere,
hvor vi sagde: Jamen hvad så med dem, der
heller ikke kan gennemføre denne uddannel-
se? De står så tilbage uden noget som helst.
Det er risikoen, hver gang vi laver en ny mulig-
hed for nogle grupper: at vi marginaliserer nye
grupper, som ikke tidligere var på tale, men
som denne uddannelse heller ikke vil passe til.
Det kan vi ikke vide på nuværende tidspunkt;
men det skal være sagt her, at denne bekym-
ring er en bekymring, som vi alle sammen bør
tage del i, og som vi bør se nærmere på. Vi skal
være opmærksomme på, at den ikke bliver
gjort til virkelighed.

Om de grupper, som er målgrupper for den
frie ungdomsuddannelse, står der i lovfors-
lagets bemærkninger, at det er unge, der ikke
benytter eller fuldender de eksisterende ung-
domsuddannelser. Det må siges at være en
rummelig beskrivelse.

Man kan forestille sig forskellige typer: Det
kan være unge i tyndtbefolkede egne, hvor der
ikke umiddelbart er etableret erhvervsuddan-
nelser, og hvor praktikpladser stort set ikke
findes. Det kan også være unge, som af forskel-
lige grunde ikke gennemfører en etableret
uddannelse. Det kan være kuldsejlede unge,
der senere hen efter et højskoleophold atter
har fået livsmodet tilbage. Og det kan være un-
ge, som tilsyneladende bare ikke passer ind i
de etablerede ordninger; det kunne være unge,
som er ildsjæle, der klør på med humanitært
hjelpearbejde, kreative unge med kunstner-
drømme, sportsentusiaster og andre grupper.
Men alle har de brug for at blive mødt med

[Ellisabeth Arnold]

udfordringer, således at de kan udvikle sig og få en kompetence, som de kan få godskrevet et eller andet sted. Endelig kan der være unge med en anden kulturel baggrund end den almindelige danske, som ofte har svært ved at klare sig i de eksisterende ungdomsuddannelser.

Vi synes, det er et spændende lovforslag, og Det Radikale Venstre støtter det fuldt ud.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg tror da, at vi alle sammen, uanset hvilket politisk parti vi tilhører, er bekymrede for den situation, de unge står i, og særlig dem, der ikke kan komme videre i uddannelsessystemet. Der er ingen tvivl om, at vi er enige dér; men spørgsmålet er jo, hvordan vi så får skaffet de unge en uddannelse.

Jeg ved selv som erhvervsskolelærer, hvor ofte jeg tidligere, dengang man havde det, der hed et basisår, hvorefter eleverne fik et basisårsbevis, hørte eleverne sige: Det er godt nok, hr. lærer, at vi nu har fået et bevis; men efter et års tid har vi stadig væk ikke fået en praktikplads.

Det giver falske forhåbninger, og det er det, vi gør opmærksom på. Det kan også give et større knæk, hvis man kommer med et uddannelsesbevis og alligevel ikke kan få et job.

Der er også meget psykologi i denne sag, og det synes jeg også De Radikale burde tænke på. Vi er forskellige mennesker, og ikke alle har de samme muligheder med hensyn til uddannelse. Men vi må absolut erkende, at selv om vi ikke alle har de samme muligheder med hensyn til uddannelse, så kan de mennesker, der ikke har et uddannelsesbevis, også være meget, meget vigtige for samfundet.

Der er utrolig mange mennesker her i landet, der er mindst lige så vigtige som dem, der er højt på strå. De mennesker, der er på gulvet, er mindst lige så vigtige som andre.

Jeg synes ikke, vi skal give de unge falske forhåbninger ved at sige: Her har I et uddannelsesbevis, så skal det nok gå. Det gør det jo bare ikke; det ved vi. For der er nogle fundamentale ting i samfundet, der ikke hænger sammen, og dér kan vi så ikke undgå at komme ind på andre ting også, f.eks. skattetrykket, som jeg var inde på tidligere.

Uanset om formanden kan lide det eller ej, så hænger det altså sammen. Det er politik, vi taler om i denne sal. Det kan ikke bare skæres ud i firkanter, hvor man siger, at nu er det kun uddannelser, det drejer sig om, og nu er det kun netop dette forslag. Det hænger altså sammen.

Til sidst vil jeg godt spørge ministeren, hvordan det forholder sig med hensyn til EU – det fik jeg ikke spurgt om tidligere. Nu tales der så meget om, at arbejdskraften skal kunne flyttes mellem landene, osv. Hvordan ligger det med hensyn til EU i denne forbindelse? Har man gjort sig nogen tanker i retning af, at disse uddannelser skal kunne overføres til andre EU-lande?

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Formanden kan konstatere, at hr. Jan Køpke Christensen for anden gang i træk har overskredet taletiden.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Jan Køpke Christensen og jeg kan i hvert fald være enige om én ting, og det er, at vi alle sammen er forskellige. Men jeg synes, det er for ringe, at hr. Jan Køpke Christensen ikke vil være med til at etablere nogle ordninger, for i dag er det sådan, at disse unge ikke får noget som helst tilbud og ikke kan godskrive den kompetence, de søger, eller den kompetence, de har.

Det er altså ikke et spørgsmål om at garantere nogen et job senere hen i livet eller at sige, at ved, at de får den og den uddannelse, er de sikret en eller anden glørværdig karriere, men et spørgsmål om at give disse unge en mulighed for overhovedet at komme videre; det har de nemlig ikke i dag. Deri ligger tilgodeselsen af forskelligheden, og dér synes jeg vi skulle være enige om, at det er det, vi trænger til.

Ole M. Nielsen (KRF):

Kristeligt Folkepartis uddannelsespolitiske ordfører kan ikke være til stede her, og det er derfor blevet mig forundt at udtrykke partiets holdning til lovforslag nr. L 222.

Lovforslaget er udtryk for regeringens interesse og omsorg for alle grupper af unge mennesker i samfundet, ikke kun de rige, de unge

[Ole M. Nielsen]

og de smukke, men i høj grad også de svage. De stærke grupper skal nok klare sig, men der er altid grupper af unge, som af en eller anden grund ikke passer ind i de fastlagte og etablerede systemer, og som kommer i klemme. Denne gruppe er der i lovforslaget taget udpræget hensyn til, og det er vi i Kristeligt Folkeparti meget godt tilfredse med.

Det fremgår af § 5 i lovforslaget, at ministeren efter en konkret vurdering kan godkende andre institutioner som uddannelsesansvarlige end de gængse skoler. I den forbindelse vil jeg gerne have, at ministeren bekræfter, at med andre uddannelsesinstitutioner kan der også være tale om skoler i andre lande.

Mange unge mennesker kan have glæde af udlandsophold, og for ikke at føle, at man uddannelsesmæssigt spilder et år, kan det være nyttigt at vide, at et sådant uddannelsesår i udlandet kan godskrives i uddannelsessystemet. Ofte er netop et udlandsophold en god motivering for de unge til at gå ind i et uddannelsesforløb for at styrke den unges personlige udvikling, hvor sprog og kulturel forståelse går op i en højere enhed.

Vi ved, at cirka en fjerdedel af en ungdomsårgang ikke gennemfører en ungdomsuddannelse. Det svarer til, at 12.000 unge er i risiko for passivitet og isolation.

Det er derfor godt, at den frie ungdomsuddannelse henvender sig til alle grupper, både stærke og svage. Vi er ofte tilbøjelige til at tilgodese de bogligt stærke elever på bekostning af de mere praktisk eller kreativt orienterede elever, men det er vigtigt, at vi sikrer, at der uddannes unge, som måske nok er bogligt svage, men til gengæld har evner til de mere kreative eller praktiske fag, som vi bestemt ikke kan undvære – selv i et teknisk højtudviklet samfund.

Kristeligt Folkeparti har altid støttet de skoleformer, som har rod i den folkeoplysende tradition, og vi er overbevist om, at netop disse skoleformer – både private og offentlige skoler, herunder høj- og efterskoler – vil tage denne udfordring op og medvirke til at skabe uddannelsesmuligheder for de såkaldt svage.

Ud af de såkaldt svage kan der skabes selvstændige og velmotiverede unge mennesker, som kan finde en nyttig og meningsfyldt plads i samfundet. Tanken med lovforslaget er ligeledes, at der kan indgå elementer af foreningsarbejde, f.eks. lederuddannelse.

Efterskolernes bagland består ofte af foreninger. Det giver gode muligheder for, at der kan etableres et frugtbart samarbejde mellem skolerne og foreninger, der kan tilrettelægge spændende og interessante uddannelsesprogrammer for de unge.

Afslutningsvis vil jeg sige, at det under paragraffen om ministerbemyndigelsen bør præciseres, at godkendelse af institutioner bør foretages efter drøftelse med de uddannelsesansvarlige skoler. Der bør ligeledes i forbindelse med den fortsatte udvalgsbehandling søges en afklaring af spørgsmålet om meritoverførsel, hvilket bl.a. Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler efterlyser.

Med disse bemærkninger skal vi tilsige lovforslaget en positiv udvalgsbehandling og vor tilslutning.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg vil gerne takke så godt som alle ordførere for en, synes jeg, positiv og konstruktiv modtagelse af dette lovforslag.

Hr. Jan Kørpe Christensen afveg, tror jeg jeg kan sige, fra de øvrige ved på forhånd ikke at kunne støtte lovforslaget. Og hvis jeg må sige det måske knap så venligt, som jeg ellers plejer at gøre det, vil jeg sige, at jeg synes, hr. Jan Kørpe Christensen i dag faldt ned i en rille, som det ikke ligner ham at bevæge sig i. Og jeg tror, at der med den grundlæggende holdning, som hr. Jan Kørpe Christensen i øvrigt har til unge, og som vi har bemærket ved andre lejligheder, havde været bedre muligheder for at tage positiv stilling til forslaget. Men jeg har naturligvis noteret mig synspunktet.

Jeg gør opmærksom på, at ved siden af dette lovforslag, som regeringen betragter som en væsentlig nydannelse til hjælp for en gruppe af unge, som har vanskeligt ved at gøre brug af det mere formaliserede uddannelsessystem og dets tilbud, er det jo vores agt netop inden for det formaliserede system, dvs. inden for erhvervsuddannelserne og de kendte gymnasiale uddannelser, at forbedre vilkårene og mulighederne på feltet, sådan at der er tale om en samlet indsats. Jeg tror også, det vil være de fleste ordførere bekendt, at f.eks. Erhvervsuddannelsesrådet allerede er gået i gang med at se på, hvad det kan gøre inden for de kendte uddannelser for trods alt at give flest mulig af de unge adgang til de formelle uddannelser, hvor man jo erhverver sig en kendt kompetence.

[Undervisningsministeren]

Det ligger lige så klart – og dér har vi jo for bitre erfaringer, kan vi næsten sige – at det er ikke muligt inden for de kendte formelle uddannelser for de unge at give et tilbud til alle. Dertil er de unge for forskellige, og i nogle tilfælde har de også for forskellige interesser.

Det sidste siger jeg, fordi jeg jo har hæftet mig ved, at flere ordførere koncentrerede sig om begreberne svage og stærke elever. Jeg er måske i virkeligheden mest enig med fru Ebba Strange i, at sådan skal man slet ikke båse eleverne ind – jeg tror, fru Ebba Strange brugte det udtryk. Det får mig til at tænke på, at den tanke skulle jeg måske have gjort mig, før lovforslaget blev fremsat; men sagen er jo, at dette lovforslag kan imødekomme både svage og stærke elever.

Der er for mig ingen tvivl om, at dette her først og fremmest vil være et særligt tilbud til det, vi kalder svage elever. Men det er lige så kendt ud fra de erfaringer, vi har – fru Ebba Strange var jo selv inde på det – at der også er det, vi kalder stærke elever, som i virkeligheden godt kunne gennemføre en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse, men som ikke på nogen måde kan finde sig til rette – jeg har i øvrigt mødt flere af dem på turen rundt i landet – og som har brug for nogle ultraditionelle tilbud og nogle nye muligheder, hvilket dette lovforslag jo netop giver med den type skoler og initiativer, som lovforslaget omfatter. Derved giver forslaget altså muligheder for både – hvis vi nu skal sige det én gang til – svage og stærke elever.

Til fru Eva Møller, som, hvis jeg forstod det ret, overvejende var positiv, men havde nogle enkelte bemærkninger, som viste en vis bekymring hos Det Konservative Folkeparti med hensyn til, om der måske kunne være tale om en merudgift, vil jeg sige, at det forstår jeg meget vel, men at de merudgifter, der er bundet til dette lovforslag, jo altså holdes inden for Undervisningsministeriets rammer. Og jeg må sige, at i betragtning af, at vi er enige om, at vi skal gøre noget mere for alle unge – alle unge skal have gode muligheder, sagde fru Eva Møller – så er det trods alt en beskedent merudgift, der er tale om i denne sammenhæng.

Der er ingen tvivl om – for nu at gøre den del af det færdigt – at hvis det er muligt at give de fleste af de unge en chance for at komme igennem en uddannelse, er det samlet set en

billigere løsning end næsten noget som helst andet, hvis man alene vil betragte det under en økonomisk synsvinkel.

Og menneskeligt set er der jo ingen tvivl om, at det er et bedre tilbud til de unge, at de kan få et uddannelsesforløb – i denne sammenhæng et lidt mere utraditionelt.

Fru Eva Møller var måske ikke ligefrem bekymret, men hun understregede i hvert fald, at det var vigtigt, at de skoler og uddannelser, som ville gå med i denne ordning, havde mulighed for at fastholde og bevare deres identitet, og det mener jeg udtrykkeligt er understregt i lovforslaget, så dér er jeg ganske enig med fru Eva Møller.

Hr. Anders Mølgaard var også overvejende positiv over for forslaget, men havde behov for – forstod jeg – under udvalgsarbejdet at få præciseret nogle ting, før partiet tog endelig stilling. Det er jeg selvfølgelig klar til; men jeg mener, at med de synspunkter, hr. Anders Mølgaard lagde frem her i dag i forbindelse med førstebehandlingen, vil Venstre kunne stemme for dette forslag, når vi når frem til tredje behandling – det er jeg ikke i tvivl om, og jeg skal nok søge at besvare de spørgsmål, der måtte være:

Specielt nævnte hr. Anders Mølgaard, at meritmulighederne måtte klares så langt, som man nu kan det. Det er vi også indstillet på, og det kan jeg sige noget mere om i forbindelse med udvalgsarbejdet, hvis det ønskes.

Hr. Anders Mølgaard nævnte også loven om erhvervsgrunduddannelser, som vi jo vedtog i sidste samling, og som nu skal realiseres. Jeg er enig i, at den er endnu et tilbud til en gruppe elever, og vi er i ministeriet og i skolerne og forhåbentlig også i kommunerne meget opmærksom på, at her ligger en mulighed for en gruppe elever.

Til fru Ebba Strange, som stillede nogle spørgsmål, vil jeg sige om begrebet uddannelsesansvarlig skole, at dér ser vi en fordel ved, at dér, hvor den unge indleder sit uddannelsesforhold i en sådan fri ungdomsuddannelse, er der en skole og en person, der har ansvaret. Men jeg forestiller mig, at skolevejledningen og ungdomsvejledningen, som fru Ebba Strange var inde på – jeg har sagt mange ting, vil jeg lige sige – i sig selv selvfølgelig vil yde et vigtigt bidrag med hensyn til at hjælpe de unge godt i gang med en ungdomsuddannelse, hvad den

[Undervisningsministeren]

end måtte komme til at rumme. Så der er ingen tvivl om, at dette indledes ved afslutningen af folkeskolen, og vi er da også indstillet på, at hele vejledningssiden i de kommende år skal styrkes, for at man kan give ikke mindst de svage unge bedre muligheder for at komme godt i gang efter folkeskolen.

Fru Ebba Strange spurgte også, hvorfor en fri ungdomsuddannelse – hvis den er toårig – skal bestå af mindst tre dele.

Ja, det er altså for at give den unge nogle alsidige muligheder i et sådant utraditionelt uddannelsesforløb, for vi ved jo, at de unge, der vil have et nogenlunde fast forløb, kan gå i gang med en erhvervsuddannelse, en gymnasieuddannelse eller en hf-uddannelse; dér kender man forløbet. Men der er jo netop flere af de unge, der ikke bryder sig om at gå ind i sådan et længere forløb, men som har nogle andre interesser og måske i øvrigt evner, og som måske vil have tilgodeset dem. Derfor kan man med fordel sammenstykke en fri ungdomsuddannelse af flere elementer, og det tror jeg altså er en styrke ved denne ungdomsuddannelse. Men jeg medgiver fru Ebba Strange, som specielt nævner Kaospiloterne – et godt projekt fra Århus, som vi vist alle har meget respekt for – at det er et godt eksempel på, at også et sammenhængende forløb, som vi kender det dér, er konstruktivt. Og man vil måske vide, at Kaospiloterne i øvrigt har fået en særlig bevilning, som nu i en periode kan fæstne – om man så må sige – den type af uddannelser som noget, vi i fremtiden måske også kan bruge mere formelt.

Til regeringspartiernes ordførere vil jeg sige tak for deres opslutning omkring forslaget, som jo ikke overrasker mig, men som jeg naturligvis glæder mig over.

Jeg vil sige til fru Elisabeth Arnold, at udstødningsproblemet selvfølgelig er noget, man må være opmærksom på, for det er jo rigtigt, at når man tilrettelægger nye uddannelsesforløb, vil man måske opleve, at der så er en ny gruppe, som vil betragte sig som udstødt, og som derfor kommer i vanskeligheder. Men jeg må alligevel sige, at jo flere initiativer vi tager for at hjælpe de unge, jo mindre må den gruppe, som føler sig udstødt, efterhånden blive, og hensigten er i øvrigt at prøve at hjælpe alle unge; det behøver jeg vist ikke at understrege yderligere.

Hr. Ole M. Nielsen spurgte, om ikke en uddannelsesansvarlig skole også kunne være en skole i udlandet. Det kan den ikke; men en uddannelsesansvarlig skole herhjemme kan jo netop tilrettelægge et uddannelsesforløb, hvori indgår uddannelseselementer fra et ophold i udlandet af en eller anden art, som den uddannelsesansvarlige skole kan stå inde for vil være af betydning for den unge som et seriøst indslag i et sådant forløb.

Afslutningsvis vil jeg sige til hr. Peder Sass, som indledte med at citere K. Helveg Petersen, som på et langt tidligere tidspunkt gjorde sig til talsmand for, at vi også fra politisk hold måtte gøre en særlig indsats for de grupper af unge, som i dag ikke får nogen reel chance i vort eksisterende uddannelsessystem, at det jo præcis er det, vi prøver at leve op til her. Og jeg glædede mig over citatet.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Fru Eva Møller i anden omgang.

Eva Møller (KF):

Jeg vil indlede med at takke undervisningsministeren for svaret – eller jeg skulle måske sige svarene – på en række af de problemer, jeg rejste i første omgang.

Jeg vil gerne begynde med den økonomiske side af sagen og sige, at jeg da med tilfredshed noterede mig, at ministeren sagde, at pengene skulle findes inden for Undervisningsministeriets eget budget.

I den forbindelse vil jeg gerne sige, at sådan som jeg læser bemærkningerne om de administrative konsekvenser, står der: »Der er således tale om samlede offentlige merudgifter i størrelsesordenen 5 mio. kr.«, og det tolkede jeg således, at det var ud over det, man på nuværende tidspunkt brugte på de samlede offentlige udgifter her i landet. Men jeg forstår, at således er det ikke, og det vil jeg da gerne takke og kvittere for.

Jeg havde også nogle spørgsmål om, hvorvidt der alt i alt kunne blive tale om dobbeltuddannelser og dermed øgede udgifter; men det kan vi jo vende tilbage til under udvalgsbehandlingen. Det er nok mere egnet til det end til en debat her i folketingsalen.

Jeg skal også sige, at når jeg følte trang til at understrege det med frivilligheden – sådan opfattede jeg også ministerens svar – så er det,

[Eva Møller]

fordi det for os at se er utrolig vigtigt både for de unge og for skolerne og for foreningerne, at det er frivilligt, og derfor ville jeg meget gerne understrege, at det lå således.

Med hensyn til skolerne lægger vi vægt på, at man kan bevare kvaliteten i de eksisterende uddannelser, således at den ikke på en eller anden måde bliver udvandet, fordi man nu skal tilpasse sig et bredere spektrum, og at man også kan bevare identiteten.

Med hensyn til organisationerne og foreningerne er det for os at se vigtigt, at den kultur, de har i øjeblikket, og som vi jo alle i Grundtvigs fædreland priser, kan bevares og ikke skal ændres, fordi man pludselig skal tage nogle nye hensyn.

Derfor ville jeg godt have det slået fast en ekstra gang, at det var en del af vores baggrund for at sige ja til dette – også fordi der er en fleksibilitet i forslaget, som vi i høj grad ønsker bevaret.

Fleksibiliteten tolker jeg også således, at vi med dette lovforslag på en eller anden måde kan skabe nogle nye uddannelser, om hvilke jeg måske må bruge udtrykket »på prøve«: nogle, som vi ikke rigtig ved, hvordan vi skal skræddersy, men hvor vi siger: Her er der altså nogle, der har lyst til dét; lad dem så gå i gang med det.

Det synes vi fra konservativ side er en god idé; men vi har så også hæftet os ved, at der er en forpligtelse med hensyn til, at en sådan uddannelsesplan skal føre til en afslutning, at vi altså ikke på noget tidspunkt får efterladt nogle unge i en blindgyde, at meritoverførslen med andre ord er til stede, så alle får gavn og glæde af den ungdomsuddannelse, de nu ender med at få.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil også godt takke for ministerens svar og kommentere ministerens bemærkning om, at han mente, at netop denne gruppe unge – som så ikke er en gruppe, det er vi enige om, men som består af mange forskellige unge, iblandt dem også meget kreative unge, som måske netop på grund af en meget sprudlende kreativitet ikke rigtig orker at gå i gang med et nyt skoleforløb – med fordel kan sammenstykke denne uddannelse. Det er jeg enig i. Jeg er altså i virkeligheden enig i, at for de fleste vil det være en god idé, at uddannelsen kan sam-

menstykket således, at de kan gennemføre individuelle forløb, som kan give dem det, som de nu synes de har brug for. Men jeg kan ikke forstå, at det skal være en forudsætning for, at formålet med dette lovforslag kan opfyldes, at uddannelsen er sammenstykket. Jeg ville ønske, at der var en dispensationsmulighed, som gik ud på, at hvis man kunne forestille sig et bestemt forløb – altså netop som fru Eva Møller siger: at der også er tænkt nye uddannelser ind i dette her, hvilket jo også ligger i forslaget, og jeg nævnede to eksempler, nemlig Rudolf Steiner-skolerne og Kaospiloterne for nu at nævne to meget forskellige eksempler – så kunne det godt lade sig gøre.

I relation til det fællesråd, som nævnes i lovforslaget, vil jeg sige, at jeg tror, det er ganske udmærket og helt nødvendigt at nedsætte sådan et nyt råd, for det er jo noget nyt, man går i gang med, også set i undervisningsministerielt regi.

I dette fællesråd skal der sidde mange repræsentanter for de kendte skoleformer, og sådan skal det naturligvis være. Men der er stadig væk plads til en sidste rest af ministerudpegede repræsentanter, og dér ville jeg virkelig ønske, at ministeren ville bruge al sin kreativitet til at finde nogle mennesker – eventuelt helt uden for systemet – som har bevist, at de er i stand til at tænke på tværs af systemerne og tænke usystemisk – ikke usystematisk, men usystemisk – og kreativt, sådan at der kan komme noget inspiration, også med henblik på de mange ministerbeføjelser, der er i forslaget.

Det er jo den slags, vi normalt reagerer imod fra SF's side: lovforslag med en masse ministerbeføjelser, for vi ved jo aldrig rigtig, hvad en nuværende eller kommende minister kan finde på at bruge disse beføjelser til. Jeg ved det jo heller ikke rigtig her, og jeg tror ikke, ministeren kan løfte sløret for det – i hvert fald ikke i dag, men så måske på et senere tidspunkt.

Men netop fordi en minister jo også, når han skal bruge sin ministerbeføjelse, er afhængig af de råd, han får, synes jeg, det kunne være spændende med noget kreativitet.

Jeg ser altså forslaget sådan, at det skal imødekomme både ønsket om frihed og så alligevel ønsket om kontrol, fordi der ligger så mange penge i det, som der gør, og den balance er selvfølgelig altid svær. Jeg håber, vi finder den

[Ebba Strange]

balance, der indeholder den størst mulige grad af frihed.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Fru Eva Møller vendte tilbage til økonomien i lovforslaget, og jeg kan bekræfte, at de 65 mio. kr. – som jo først får fuld virkning fra 1997, det er et langt mere beskedent beløb i den kommende finanslov – holdes inden for det, fru Eva Møller kalder de samlede offentlige udgifter. Det hører jo med til regeringens ansvarlige økonomiske politik, så det kan jeg helt stå ved.

Jeg kan som sagt også sige, at sådan som vi har tilrettelagt tingene her, og det vil man også kunne se på et tidspunkt – jeg skal jo ikke løfte sløret for det kommende finanslovforslag, det sker jo først i august – har vi selvfølgelig inden for økonomisk forsvarlige rammer i Undervisningsministeriet dækket os ind, når det gælder udgifterne til den fri ungdomsuddannelse. Jeg tror ikke, det skulle skabe problemer imellem Det Konservative Folkeparti og regeringen.

Så minder fru Eva Møller om betydningen af at have fleksibilitet bygget ind i den fri ungdomsuddannelse, og det er jo lige præcis en af forslagets stærke sider, vil jeg sige. Det giver netop muligheder for, som fru Eva Møller – og nu sidst også fru Ebba Strange – var inde på, også at vise vejen til nye former, nye typer af uddannelser, som på den ene side kan tilfredsstille et ungt menneske og på den anden side være noget, der kan anvendes og bruges i samfundsmæssig sammenhæng.

Og så tror jeg, at hvis den fri ungdomsuddannelse lykkes, som vi nu forestiller os med de gode intentioner, som jeg forstår alle har tilsluttet sig, og hvis vi måske oven i købet får den til at blive en succes, så kan det da være, at de gode sider af et sådant uddannelsesforløb kan smitte af på andre dele af uddannelsessystemet, som måske engang imellem kan have behov for inspiration udefra, sådan som vi vel alle har det engang imellem.

Fru Ebba Strange spørger, om det nu også er nødvendigt at holde fast i, at der til f.eks. et 2-årigt uddannelsesforløb skal være tre uddannelseselementer. Det kan vi overveje nærmere under udvalgsarbejdet, men vi har jo altså tænkt det igennem – nu behøver jeg ikke gentage det – ud fra hvad vi forestiller os, at netop den type unge, der er tale om her, vil have be-

hov for. Men om vi eventuelt kan bygge en dispensationsmulighed ind, det er en overvejelse, jeg gerne gør mig i det videre arbejde.

Dernæst siger fru Ebba Strange, at når rådet skal sammensættes, er der endnu et par stykker tilbage, som ministeren selv har mulighed for at udpege. Der er jo altid mange ønsker også fra de etablerede, men fru Ebba Strange beder mig om at tænke på personer helt uden for systemerne – jeg forstår: uddannelsessystemerne – på kreative mennesker. Jeg vil bare sige til fru Ebba Strange, at det ingenlunde er svært for mig, så jeg vil tro, det ønske vil være muligt at imødekomme; men det er jo da rigtigt, at jeg ikke er i stand til at sætte navne på i dag. Men jeg tror netop, at vi har brug for at få nogle, som udefra kommer ind og kigger lidt på tingene, og som måske kan inspirere.

Og fru Ebba Strange slutter med at sige, at hun håber, dette bliver en uddannelse, hvor der kan være størst mulig frihed, dog med den kontrol, som nu en gang er nødvendig, når vi anvender offentlige midler. Jeg deler hendes synspunkt. Jeg håber netop, at det frihedsbegreb, der er knyttet til den frie ungdomsuddannelse, gør, at vi kan trække på mange gode kræfter. Jeg tror, det var fru Elisabeth Arnold, der sagde: Her kan vi spænde alle folkelige kræfter for netop for at give nogle nye muligheder til den gruppe af unge, som i dag ikke får en chance i vores nuværende uddannelsessystem.

Jeg vil endnu en gang takke for den tilslutning, der har været, og er selvfølgelig indstillet på under udvalgsarbejdet at besvare de spørgsmål, der måtte være, så vi kan få vedtaget dette lovforslag, inden folketingssamlingen slutter, sådan at loven kan træde i kraft og få virkning fra 1. januar 1995.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 223:

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven m.v. (Finansieringsgaranti for 1994 og ophævelse af finansieringsgaranti for 1992).

Af indenrigsministeren (Birte Weiss).
(Fremsat 24/3 94).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Peder Sass (S):

Da den socialdemokratiske ordfører, fru Dorte Bennedsen, ikke kan være til stede, har jeg lovet at fremføre følgende synspunkter på hendes vegne:

Som det fremgår af bemærkningerne til dette lovforslag, blev der i juni 1993 indgået en aftale mellem regeringen og de kommunale parter om dels en ophævelse af finansieringsgarantien for 1992 og dels en finansieringsgaranti for 1994. Det foreliggende forslag er en udmøntning af disse aftaler, og da vi i Socialdemokratiet finder, det er en god idé, at regeringen overholder indgåede aftaler, kan vi støtte forslaget og tilsige et hurtigt udvalgsarbejde.

Helge Adam Møller (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Torben Rechendorff, er fløjet af sted til Jylland for 10 minutter siden, skal jeg på Det Konservative Folkepartis vegne sige, at vi ikke har nogen problemer med L 223. Man kan mene, hvad man vil, om den aftale, som regeringen og de kommunale organisationer indgik i sommeren sidste år, og Det Konservative Folkeparti er som bekendt kritisk over for dele af aftalerne, men det får ikke afsmittende virkning på vores stilling til det foreliggende forslag, som vi støtter.

Vi har noteret os, at det af lovforslagets bemærkninger fremgår, at skulle den teoretiske situation komme til at foreligge, at det faktiske udskrivningsgrundlag overstiger det forudsatte med så stort et beløb, at der selv efter afdrag på hypotekbanklån henstår et overskydende beløb, så vil dette beløb indgå i statskassen, men med efterfølgende forhandlinger mellem parterne til følge. Også det kan vi tilslutte os.

Måske slipper ministeren efter vores mening en smule let hen over de økonomiske konsekvenser. Der står i bemærkningerne:

»En nærmere belysning af virkningerne kan ikke foretages på nuværende tidspunkt.«

Det er jo i hvert fald rene ord for pengene, og det er da nok muligt, men vi vil under udvalgsbehandlingen grave lidt i det spørgsmål og se, om vi ikke kan komme det noget nærmere.

Med disse ord kan jeg tilsige også konservativ støtte til en hurtig, men effektiv udvalgsbehandling.

Erik Larsen (V):

Ved debatten i går tilsagde Venstre sin støtte til, at regeringen altid kan forhandle under ansvar med de kommunale parter om økonomiske aftaler, og derfor kan vi jo heller ikke i dag vende os imod en aftale, som er indgået sidste år omkring disse her områder.

Det, som vi i dag gerne vil sige, er, at selve mekanismen i det, at man giver en budgetgaranti eller en garanti for udskrivningsgrundlaget, jo selvfølgelig indebærer en eller anden form for risiko for, at man påfører skatteborgerne en ekstra regning, som kommer til betaling på et senere tidspunkt. Derfor skal det ikke være nogen hemmelighed, at vi på baggrund af de aftaler, som regeringen indgik for 1994, har en frygt for, at der kan komme en ekstra regning til skatteborgerne, og vi vil selvfølgelig følge nøje, hvorvidt det sker. Vi anser det for at være en farlig kurs, hvis man laver en serviceniveaustigning, uden at der er finansieringsgrundlag for det; og hvis finansieringsgrundlaget hentes ved, at man giver en garanti for udskrivningsgrundlaget, ja, så kommer regningen jo til skatteborgerne på et senere tidspunkt.

Pernille Frahm (SF):

At vi fra SF's side ønsker en større åbenhed i de forhandlinger, der foregår mellem kommunerne og regeringen om den kommunale økonomi, skal ikke afholde os fra at støtte dette lovforslag, som jo er en forlængelse af den forhandling, man havde sidste år om den kommunale økonomi. Derfor vil vi give forslaget en hurtig udvalgsbehandling fra SF's side.

Poul Nødgaard (FP):

Vi har også med interesse studeret det her